

השתתפות בפריטי באכסנאי

מורנו הרב יצחק מרדכי הכהן רובין שליט"א

ליל שבת חנוכה פרשת מקץ תשע"ב

יש לעיין בבחורי ישיבה המדליקין בפתח הפנימיה וכדו' ואין מקום לכל בני הישיבה להדליק, האם מהני שאחד ידליק והאחרים ישתתפו עמו בפרוטה. וכן בחורי ישיבה מבני ספרד שחוששים לדעות הסבורות שהם יוצאים ידי חובת נר חנוכה בהדלקת אביהם בבית, ולכן אינם מדליקין בפני עצמם ורוצים להשתתף בפריטי עם חבריהם בני אשכנז.^א

נידון זה שייך גם בדיירים הגרים בבנייני מגורים ויש להם ספקות היכן מקום ההדלקה, וכדי לצאת ידי חובת כל השיטות רוצים להשתתף עם שכנים אחרים המדליקים בפתח החצר וכדומה.

כמו כן פעמים שבנים הבאים לבית הוריהם ומגיעים בערב שבת סמוך להדלקה ואין להם אפשרות להכין את הנרות במקום הראוי ואין להם בית מזכוכית למניעת הרוח, ורוצים להשתתף בפריטי במקום להדליק בפני עצמם.

ויש לברר בשאלה זו: [א]. האם בחורי ישיבה יכולים להשתתף בפריטי או שמא דין השתתפות בפריטי נאמר רק באכסנאי אצל בעל הבית, שאז האכסנאי יכול להיגרר אחר בעל הבית, ולא בשני בעלי בתים הגרים במקום אחד שאז שניהם עיקרים ואין אחד נגרר אחר חברו. [ב]. את"ל שיכולים להשתתף בפריטי, האם צריכים להליק נר לעצמם מפני החשד. [ג]. האם ע"י השתתפות בפריטי מתקיים בהם דין מהדרין או שמא כיון שאין תוספת נרות הרי זה כדין נר איש וביתו, וממילא מפסידים הם את מעלת מהדרין בהשתתפות זו. [ד]. האם הם מפסידים את מעלת מהדרין למי שמדליק, כיון שבלי השתתפות בפריטי הנר היה מיוחס רק אליו וכעת מיוחס הוא גם לחברו. [ה]. יש להיזהר שמי שהשתתף בפריטי תו לא יכול להדליק נרות נוספות בברכה, ונפק"מ למי שרוצה להשתתף בפריטי כדי לצאת ידי ספקות במקום ההדלקה וכו'.

מקור הדין של השתתפות בפריטי

א. דין השתתפות בפריטי מקורו בגמ' שבת דף כג. דאיתא התם אמר רב ששת אכסנאי חייב בנר חנוכה, אמר רבי זירא מריש כי הוינא בי רב משתתפנא בפריטי בהדי אושפיזא בתר דנסיבי איתנא אמינא השתא ודאי לא צריכנא דקא מדליק עלי בגו ביתאי.

ויש לעיין מה בא רב ששת להשמיענו במה שאמר "אכסנאי חייב בנר חנוכה" ויש לומר בזה בכמה אנפי: [א]. כיון שלמצוות נר חנוכה בעינן שידליק בפתח ביתו ומי שאין לו בית אינו יכול לקיים מצוות נ"ח. ואכסנאי שאין זה ביתו הקבוע אלא רק דירת עראי שמא לא יתחייב דאין חובת הדלקה במי שאין לו בית, וקמ"ל רב ששת דהמצב של אכסנאי חשיב שזו דירתו וחייב בנ"ח. [ב]. עוד י"ל דר"ש בא לאפוקי שאין דין האורח כדין ב"ב ומשרתו של בעה"ב הסמוכים על שולחנו בקביעות שהדין שהם נטפלים אליו, אלא אורח אף הסמוך על שולחן בעה"ב, מכיון שאינו שם בקביעות הרי הוא חולק שם לעצמו וחייב בנ"ח.

ומצינו בזה מחלוקת ראשונים שהר"ן מבאר כצד הא' וז"ל אורח אע"פ שאין לו בית דלא תימא דין נר חנוכה כדין מזוזה דכל מי שאין לו בית פטור מן המזוזה, עכ"ד. ודעת הרא"ש כצד הב'.

^א ובעניין זה הארכנו במקום אחר שהעיקר להלכה שגם בחור ישיבה מבני ספרד צריך להדליק בישיבה בברכה, כיון שכאשר הוא בישיבה דינו כאינו סמוך על שולחן אביו ואינו כבני הבית אלא הישיבה היא ביתו והרי הוא כמי שעקר מביתו. ונידון זה גם נפק"מ לבנות סימנרים גם מבנות אשכנז, שתמיד אינן מדליקות וסומכות על ההדלקה שאביהן מדליק, ואם נסעו לארץ ישראל או שנמצאות בפנימיה הרי שאינן טפלות לבעל הבית וחייבות בנר חנוכה במקום שהן נמצאות. אמנם כיון שיש מגדולי ההוראה שהורו לבחורים אלו שיכולים לסמוך על שולחן אביהם ועל הדלקתו, ורוצים הם להשתתף בפריטי עם חבריהם.

וז"ל אכסנאי חייב בנר חנוכה ואינו יוצא בנרו של בעל הבית דלא הוי בכלל נר איש וביתו.

ובהמשך הגמ' אמר רב זירא שבתחילה בהיותו בחור, השתתף בפריטי וכשנשא אשה לא השתתף ואמר דכיון שמדליקין עליו בגו בתאי פטור מלהשתתף.

הגדרת עניין השתתפות בפריטי

ב. ויל"ע מהו ענין ההשתתפות בפרוטה ולמי עצה זו מיועדת ואיך היא פועלת. והיה מקום לומר דכיון שבעה"ב מדליק והאורח חייב גם בהדלקה, והרי אינו בכלל נר איש וביתו שהרי אינו סמוך על שולחנו, ולכן אינו נטפל להדלקה של בעה"ב, והיה צריך להדליק בפני עצמו, ונתחדש בגמ' בדין זה שאף השתתפות בפריטי מייחסת את הנר אל האורח והרי זה כאלו שניהם הדליקו. ואין הכוונה שעל ידי השתתפות בפריטי נחשב האורח כסמוך על שולחן בעה"ב, דזה אינו, שהרי באמת הוא חולק שם לעצמו ואינו בכלל בני הבית ואיך על ידי נתינת פרוטה יהפך להיות מבני הבית, ועוד שיש מן הפוסקים [יובא להלן] שאמרו דמהני להשתתף בפריטי אף בשני בעלי בתים הדורים בבית אחד, דשם ודאי אין אחד טפל לחברו, ואמאי מהני ההשתתפות בפריטי. וחזינו שאין עניין ההשתתפות להיות חלק מבני הבית, אלא שעל ידי ההשתתפות בפריטי הנרות מיוחסות גם אל האורח או השותף. והרי זה כאילו שניהם הדליקו את הנר ביחד, אבל אין זה בתורת טפלות כשאר נר איש וביתו אלא זו התייחסות שווה לשניהם.^ב

^א [והיה נראה דלכן כתב המשנ"ב סי' תרע"ז ס"ק ד' בשם האחרונים, דצריך האורח לשמוע הברכות מבעה"ב, ונראה כוונתו, דאין הוא כאחד מבני הבית או כאדם שמדליקין עליו בביתו, שלא צריך לשמוע את הברכות, ויוצא בהדלקת האחר, אלא כאן הרי כאילו שניהם הדליקו את הנר, ולכן צריך האורח לשמוע את

השתתפות בפריטי מבלי לציין שאם רוצה להיות מן המהדרין צריך להוסיף הדלקה בפני עצמו.

ועיין משנ"ב ס"ק ג' שכתב דמ"מ אם יש לאכסנאי נר נכון יותר להדליק בעצמו, וביאר בשעה"צ ס"ק י' דטעם הדבר על פי דברי מהרי"ו דכחיום שהמנהג בעלמא להיות מן המהדרין נר לכל אחד, אתו לחשדו שלא הדליק נר חנוכה. ויש לעיין אמאי נקטו רק את הטעם של חשד ולמה לא אמרו שראוי שידליק בעצמו לקיים דין מהדרין. ומוכח לכאורה שהיה פשיטא לפוסקים שבהשתתפות בפריטי מקיימים דין מהדרין.⁷

איך על ידי השתתפות בפריטי אפשר לקיים דין מהדרין

ד. ובטעם הדבר יש לומר דהנה דין מהדרין בנר חנוכה עניינו שאף שכל בני הבית הסמוכים על שולחנו יוצאים בהדלקת בעל הבית מדין נר איש וביתו מ"מ מצוה יותר שיעשו את המצוה בעצמם ולא יצאו בהדלקתו של בעה"ב. ואין זה כדין הידור מצוה הרגיל כפי שהאריכו האחרונים. אלא עוד צורה של קיום המצוה על ידי ההידור שכל אחד מדליק בעצמו. ובעל הבית לעולם אין לו קיום של מהדרין, אלא יש לו אפשרות של נר איש וביתו או מהדרין מן המהדרין, אבל דין מהדרין לא מתקיים בו כלל כיון שיוצא בהדלקה שלו ולא צריך לעשות עוד מעשה מצוה בפני עצמו.

אבל אכסנאי, כאמור לעיל, אין הוא מכלל בני הבית ובלי השתתפות בפריטי אינו יוצא כלל בהדלקת בעה"ב, ורק ע"י ההשתתפות הופך את הנרות להיות שייכים אליו, נמצא שבהשתתפות הוא עושה מעשה לייחס את הנרות אליו וא"כ תו אין מקום לומר לו שיהיה מן המהדרין ויוסיף בהדלקה, דדין מהדרין נאמר רק במי שיוצא ממילא בהדלקה של בעה"ב כגון שהוא מבני ביתו וטפל אליו, נאמר בו דין מהדרין שיוסיף להדר ולהדליק בעצמו, אבל מי שחייב בנר חנוכה ולא יוצא בהדלקת בעה"ב כלל, הרי שהוא צריך להדליק נר חנוכה בעצמו ואם על ידי ההשתתפות הפך את הנרות לשייכים אליו יצא בהדלקה זו, ותו לא נאמר בו דין מהדרין להדר ולהדליק בעצמו.

ואנו רואים את הנרות שייכים לשני בני אדם ואותו קיום שיש לבעל הבית יש גם לאכסנאי או לשותף הדר עמו, ודין זה נתחדש באכסנאי.

[וממילא אין להקשות אם כך למה צריכים כל בני הבית להוסיף נרות למנהג אשכנז, נימא שישתתפו בפריטי, זה אינו, שהרי הם משוייכים לבעל הבית ממילא ואין להם מעלה בהשתתפות בפריטי, וכל מה שאמרו להם דאם רוצים להדר אזי שיוסיפו בהדלקת נרות בדווקא, ודו"ק].

⁷ ומש"כ המשנ"ב סי' תרע"ז סעיף סק"א וז"ל אכסנאי וה"ה הבחורים שלומדים שלא בביתם צריכים להשתתף עכ"פ, ודוק בבחור שאוכל בפ"ע אבל אם סמוך על שולחן בעה"ב הוא בכלל ב"ב והוא הדין משרתיו כיון שהם סמוכים על שולחן בקביעות מדינא א"צ להדליק אא"כ רוצה להיות מן המהדרין, עכ"ד, הך סיפא קאי על ב"ב ומשרתיו הטפלים לו, דאז מדינא יכולים להיות כאנשי ביתו, ולא קאי על הרישא דאכסנאי.

ונראה פשוט שאם אחרי שהאכסנאי השתתף בפריטי רוצה הוא להדליק בעצמו נרות בברכה אינו יכול שהרי ההדלקה של בעה"ב התייחסה אליו, ואין זה כשאר בני הבית שהם טפלים לבעל הבית ויוצאים מדין נר איש וביתו בהדלקתו ויכולים להדליק נר נוסף מדין מהדרין.⁸

האם השתתפות בפריטי מועילה לצאת גם ידי מהדרין

ג. והנה יש לעיין אם מי שמשותף בפריטי עם בעה"ב יוצא האורח ידי מהדרין או שמא כיון שבפועל אין תוספת נרות של האורח אין בזה קיום דין מהדרין אלא הרי זה כדין נר איש וביתו. וכמו כן יש לעיין האם השתתפות בפריטי של האורח מגרעת במהדרין של בעל הבית דנמצא שאינו נר השייך רק לעצמו אלא גם לאורח שהשתתף עמו.

והנה ספקות אלו יש להסתפק בין בגוונא שהאורח משותף בפריטי ובין כאשר שני בעלי בית דרים בבית אחד ורק אחד מהם מדליק וחברו משותף עמו [לדעות בפוסקים שמהני כה"ג להשתתף בפריטי].

והנה אף שבהשקפה ראשונה היה נראה שהיות ובפועל אין ריבוי נרות אלא כמנין בעל הבית אחד אין בזה קיום דין מהדרין, אלא הרי זה כדין נר איש וביתו. אמנם ריהטת דברי הפוסקים לא מורה כן.

דהנה רב זירא בהיותו בחור השתתף בפריטי ולא העירו כלל אמאי לא טרח רב זירא להיות מן המהדרין ולהדליק בעצמו.⁹

גם השו"ע וכל הנושאי כלים בסי' תרע"ז סתמו ולא הזכירו שאכסנאי המשתתף בפריטי ראוי שיקיים דין מהדרין וידליק נר חנוכה בעצמו, והרי השו"ע בריש הלכות חנוכה לא הביא כלל וכלל את עיקר דינא של נר איש וביתו המוזכר בגמ', ועמדו האחרונים על כך וביארו שהאידינא שנהגו כולם כדין מהדרין לא הוצרך השו"ע להזכיר דין נר איש וביתו. ובכ"ז בסי' תרע"ז בדין אכסנאי נזכר רק דין השתתפות בפריטי ותו לא מדי.

והנה לדעת השו"ע שסבר כתוס' שמהדרין מתקיים בהדלקת בעל הבית כמנין ימות החנוכה, ואין מדליקין כמנין בני הבית, שפיר י"ל שאכסנאי המשתתף בפריטי אינו צריך להדליק בפני עצמו, כיון שאין הידור בהדלקות נוספות. אבל לדעת הרמ"א הסובר שדין מהדרין הוא שכל אחד מדליק לא היה צריך לסתום שמהני

הברכות דאז יוצא יד"ח גם בברכות המוטלות גם עליו, אבל זה אינו, שהמעיין בדברי הפוסקים שמהם לקח המשנ"ב דין זה, א"ר וכנה"ג, יראה שהם כתבו כן כדי שלא יצטרך לברך ברכות הרואה לדעות שאכסנאי שמדליקין עליו בביתו צריך לברך ברכות הרואה, עיי"ש].

⁸ ובין אם הביאור בהדלקת מהדרין של בני הבית שזה חלק מצורת המצוה בנר חנוכה שיכול להדליק בפני עצמו ויכול לברך על הדלקה נוספת זו, ובין אם הביאור בזה הוא כדברי רעק"א בתשובה שהמהדרין מכוונים שלא לצאת בהדלקת בעה"ב, מ"מ דינם שונה מהמשתתף בפריטי שהוא יוצא ידי חובתו בהדלקה זו ואין מקום להוסיף בו עוד דין מהדרין אחרי הדלקה זו.

⁹ אלא שאי נימא דדין מהדרין הוא כפירוש תוס' וכפי שפסק השו"ע והיינו שבעל הבית מדליק עבור אנשי ביתו ומהדר להוסיף כמנין הימים ואין שאר בני הבית מוסיפים בהדלקה, א"ש שהשתתף בפריטי ולא הדליק בעצמו.

השתתפות בפריטי אינה מגרעת מדין מהדרין של בעל

הבית

ה. ואם כנים הדברים אזי פשיטא שגם בעל הבית וגם האכסנאי יוצאים חובת ההדלקה והוי הדלקת בעל הבית כהדלקת האכסנאי לכל דבר. וממילא פשיטא שאין ההשתתפות בפריטי מגרעת כלל מקיום הדין של בעל הבית. הגע עצמך אם אחד מבני הבית החליט שלא רוצה להדליק בעצמו ויוצא ידי חובתו עם בעל הבית כדין נר איש וביתו האם מגרע מכוחו של בעל בית מאומה, פשיטא דלא שהרי קיום דין מהדרין נאמר רק על בני הבית המוסיפים בנרות ובהם שייך שיצאו בצורה של נר איש וביתו או בצורה של מהדרין, אבל כאמור אצל בעל הבית אין שני אופנים שונים לקיום המצוה אלא נר איש וביתו או מהדרין מן המהדרין, וכאשר מדליק כמנין הימים מקיים מהדרין מן המהדרין, ומה איכפת ליה אם שאר בני הבית יצאו בהדלקתו או הדליקו בעצמם, הוא עשה את המוטל עליו ותו לא מידי.

והדברים מפורשים בדברי המשנ"ב סי' תרע"א ס"ק ו' גבי מי שאין לחברו די שמן שעדיף שידליק הוא נר בכל יום וגם חברו ידליק נר אחד, מאשר שהוא ידליק נרות כמנין הימים וחברו לא ידליק מאומה. אמנם אם הוא מבני ביתו וסמוך על שולחנו עדיף שבעל הבית יהיה מהדרין מן המהדרין וחברו יצא עמו, מאשר שכל אחד יהיה רק מהדרין, וחזינן שזה שחברו הסמוך על שולחנו יוצא עמו בהדלקתו לא מגרע ממעלת מהדרין מן המהדרין שיש לבעל הבית בהדלקתו, והטעם כאמור לעיל שאין דין מהדרין אלא למי שמוסיף בהדלקה ואינו יוצא עם בעל הבית אבל בעל הבית לעולם אינו מקיים דין מהדרין אלא או נר איש וביתו או מהדרין מן המהדרין.

ונראה שסברא זו שייכת הן באכסנאי והן בשני בעלי בתים הדרים בבית אחד, והשתתפות בפריטי עניינה שווה שמייחסת את הנרות למי שהשתתף¹.

אלא שיש לעיין בכל זה מדברי שר שלום גאון המובאים בטור סי' תרע"ז שנקט שכל בני חצר יכולים להשתתף בפריטי ולצאת ידי חובת נר חנוכה בהדלקה שידליק אחד מבני החצר בפתח החצר.

וכתב הטור משמיה דרב שר שלום גאון בהמשך הדברים: **"דלהידור מצוה כל אחד ואחד מדליק לעצמו על פתח ביתו"**, ונראה לכאורה מלשונו דאין זה מדין מהדרין אלא כעין הא דמצוה בו יותר מבשלוחו ה"ה איכא מצוה טפי כשכל אחד מדליק בפני עצמו מאשר יוצא בהשתתפות, דלמה כתב בלשון "הידור מצוה" ולא כתב דלקיים "דין מהדרין" ידליק כל אחד בביתו.

¹ ואין להביא ראיה לנדון זה מדברי שעה"צ סי' תרע"ז ס"ק י"ט שכתב "אבל בן אם הוא סמוך על שולחן אביו בקביעות הרי הוא בכלל נר איש וביתו וא"צ להשתתף אם לא שרוצה להיות מהמהדרין נר לכל אחד" שלכאורה הלשון מורה שעל ידי ההשתתפות יחשב הוא מן המהדרין, אלא הכוונה שאם רוצה להדליק בעצמו אז יקיים דין מהדרין. שהרי ביארנו לעיל .. שאין השתתפות בפריטי מהניא לבני הבית לקיים דין מהדרין. [ועיין משנ"ב לעיל סי' תרע"א ס"ק ט'] שאם אין ידם של בני הבית משגת להיות מהדרין מן המהדרין ידליקו נר אחד בכל לילה ואז יקיימו רק דין מהדרין, ולכא"נ נימא שישתתפו בפריטי במקום הדלקת נר אחד כל לילה ויצאו ידי מהדרין מן המהדרין עם בעה"ב. אלא מוכח שאין בני הבית יוצאים לעולם דין מהדרין על ידי השתתפות בפריטי, ונר איש וביתו בלא"ה מתקיים בהם שפיר.

אלא שבדברי שר שלום גאון המובאים בתשובות הגאונים שערי תשובה סימן רל"ד כתוב: וששאלתם הרבה בני אדם הדרים בחצר אחד חייב כל אחד ואחד בנר חנוכה או משתתפין כולם בנר אחד. שורת הדין אם משתתפין כולם בשמן יוצאין כולם בנר אחד, אבל מי שרצה לחבב ולהדר את המצות כל אחד ואחד מדליק נר לעצמו דת"ר מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד.

ולכאורה לשון התשובה מורה שיש לכל אחד להדליק בפני עצמו כדין מהדרין, ומשמע שאם משתתף בפריטי אינו מקיים דין מהדרין. אבל מ"מ אין זה מוכרח די"ל שכוונתו בדרך משל כעין שמצינו בדין מהדרין שכל אחד מדליק, והיינו שיש עניין בהדלקה בפני עצמו, אבל שורת הדין שיוצא בהדלקת שכנו, וצ"ע¹.

שו"ר שבדברי הריטב"א שבת דף כ"ג ע"א ד"ה הא דאמר רב הונא², שהביא נידון זה של הדלקת בני החצר בפתח החצר על ידי השתתפות בפריטי, וכתב **שיש אומרים שידליק בביתו כיון שאמרינן מצות חנוכה נר איש וביתו מדליק כל אחד מהם בביתו**, ומשמעות הדברים מורה טפי שאין זה מדין מהדרין כלל, אלא כיון שעיקר מצות חנוכה היא בצורה של "נר איש וביתו" ונר של בעה"ב עולה לכל בני ביתו, א"כ עדיף טפי שההדלקה תהיה על פתח ביתו שאז היא מתייחסת טפי אל המדליק ובני ביתו, מאשר הדלקה אחת כללית לכל בני החצר.

ואם כנים הדברים יתכן וזהו גם הביאור בדברי רב שר שלום גאון המובאים בטור וז"ל **"דלהידור מצוה כל אחד ואחד מדליק לעצמו על פתח ביתו"**, שאין זה מדין מהדרין כלל אלא הידור מצוה היינו עדיפות להדליק בפתח ביתו כיון שכך צורת עיקר המצוה נר איש וביתו, ודו"ק.

¹ ומצינו כעין זה בלשון מהרש"ל שכתב שאף שכבתה אין זקוק לה, מ"מ כמו שמצינו דין מהדרין בנר חנוכה, ה"ה שיש להדליק את הנר שכבה. ולכאורה דברי מהרש"ל צ"ע דמאי שייך דין מהדרין לנר שכבה, ולכאורה נראה כוונתו בדרך משל, שמצינו שבנר חנוכה מחבכין את המצוה וא"כ אף דבר שמן הדין פטורים ממנו מ"מ יש עניין בנר חנוכה להדר בו. וא"כ יתכן לומר גם בדברי רב שר שלום גאון כנ"ל שכיון שמצינו עניין להדר בנר חנוכה אזי כדאי שכל אחד ידליק על פתח ביתו, אבל אין הכרח לומר שבלי זה לא מתקיים בהם דין מהדרין.

² ז"ל חידושי הריטב"א מסכת שבת דף כ"ג ע"א, הא דאמר רב הונא חצר שיש לה שתי פתחים צריכה שתי נרות. כתב הרב בעל התרומות ז"ל דהני מילי לדידהו דמדלקי מבחוץ, אבל לדידן דמדלקינן מבפנים ליכא שום חשד ודי שידליק בפתח אחד דהא ידעי בני הבית דשני הפתחים של אדם אחד הם, עד כאן, ואנן דמדלקינן סמוך לפתח דנראה לעוברים דינו כדין התלמוד, וכיון דמשום חשדא דבני מתא הוא היכא דידענא מילתא שעיקר תשמישו בפתח האחד די לו שידליק שם וכן נהגו, **וחצר גדולה שדרים בה בעלי בתים הרבה כל אחד בחדרו או בעלייתו, היה נראה כי די לכל בני החצר שידליקו נר אחד חנוכה בפתח החצר כדי לעשות היכרא לרשות הרבים וישתתפו כולם בו**, אבל יש אומרים דכיון דאמרינן מצות חנוכה נר איש וביתו, מדליק כל אחד מהם בביתו ואינם צריכים להדלקה בחוץ כלום, דהוה ליה כמי שדר בעליה שאינה יוצאה לחוץ שמניחה שם, וחשדא ליכא דהא ידעי בני מתא דכל חד וחד דייר לנפשיה ומדליק לנפשיה, וכן נהגו בכל הארצות האלו.

השתתפות בפריטי לבחור ישיבה מבני ספרד

ח. לפי דעת השו"ע ומנהג ספרד שבעל הבית מדליק עבור כל בני ביתו ומוסיף כמנין הימים נמצא שקיום דין מהדרין מן המהדרין הוא כתוס' ואין הם מקיימים דין מהדרין כלל, וא"כ יש לעיין באכסנאי המשתתף בפריטי איזה חסרון יש בו הרי אינו גרוע משאר בני הבית. וממילא לפי דעת המחבר פשיטא שאכסנאי המשתתף דינו כשאר בני הבית ואינו צריך להרבות בנרות בפני עצמו. ולדעת הרמ"א שכל אחד ואחד מדליק ומוסיף י"ל כנ"ל שהדלקת בעה"ב מתייחסת לאורח והרי זה כאילו שניהם הדחיקו נר אחד אבל שלא בדרך טפלות. ולכן כאשר באים לדון אם יכול בחור ישיבה להשתתף בפריטי עם חברו הרי שדין זה תלוי בראשונה במחלוקת הפוסקים אם דין השתתפות מהני רק באורח או גם בשני בעלי בתים וכן"ל אות ו'.

ואת"ל שמהני הרי שאז אינו מגרע מהמהדרין של המדליק ויוצא ידי חובתו שלו, ובפרט לבני ספרד שאין להם קיום מהדרין יותר מאשר בעל הבית מדליק עבור כל בני הבית.

אלא שיש להיזהר בכל זה, שאם השתתף בפריטי אינו יכול תו להדליק בברכה בפני עצמו, ולכן מי שמשותף בפריטי כדי לצאת ידי ספק במקום ההדלקה צריך שידליק בעצמו לפני שחברו שהשתתף עמו מדליק עבורו.

הדלקה באכסנאי מפני חשד

ט. כתב המשנ"ב בס"י תרע"ז ס"ק ג' שטוב שהאכסנאי ידליק בעצמו וטעמו על פי דברי מהרי"ו שכהיום שנוהגים שכל אחד מדליק נר מדין מהדרין יבואו לחושדו שלא הדליק. ויש לעיין האידנא שהרבה מורין שכיון שיש המדליקים בפנים ויש המדליקין בחוץ תו אין חשד. א"כ שמא ה"ה בדין זה גם נימא הכי דלא שנה חשד זה מחשד של שני פתחים.

העולה מהנ"ל:

- [א]. נחלקו הפוסקים האם השתתפות בפריטי מועילה רק באכסנאי או גם בשני בעלי בתים הדרים בבית אחד.
- [ב]. השתתפות בפריטי מייחסת את הנרות גם עבור האכסנאי שנתן את המעות.
- [ג]. המשתתף בפריטי אינו יכול להדליק נר נוסף בברכה. ויש להיזהר בזה למי שמשותף בפריטי לצאת ידי ספקות בהדלקה, וחברו שעמו משותף מדליק לפניו את נרותיו, דאז לא יוכל המשתתף להדליק שוב בברכה במקום אחר.
- [ד]. אין השתתפות בפריטי מגרעת מדינו של המדליק, ואין הוא מפסיד כלל מהידורי המצוה כאשר משהו משותף עמו.
- [ה]. יש לדון למנהג בני אשכנז שכל אחד מדליק בעצמו לקיים דין מהדרין, האם המשתתף בפריטי מקיים דין מהדרין, וריהטת דברי הפוסקים מורה, וכך גם יש מקום לומר בסברא שיוצא בזה דין מהדרין, וצ"ע.
- ולמנהג בני ספרד בלא"ה אין קיום דין מהדרין בהדלקה של כל אחד בפני עצמו.
- [ו]. נראה דהאידנא לא צריך לחוש לחשד.

ואפשר שזהו גם הביאור בלשון רב שר שלום גאון המובאים בתשובות הגאונים הנ"ל, שכתב שמי שרוצה לחבב ולהדר את המצוות כל אחד ואחד מדליק נר לעצמו, שגם כאן אין כוונתו מדין מהדרין אלא מדין נר איש וביתו.

ולכאורה יש להכריח כהבנה זו, שהרי גם לדברי שר שלום גאון לא מוזכר שאם יש כמה מבני הבית ידליקו כולם על פתח הבית, אלא זו הוראה לבעל הבית בלבד, שלא ידליק בפתח החצר עם כולם ביחד אלא ידליק בפתח ביתו שלו, ואי נימא שכוונתו מדין מהדרין היה צריך להדגיש שלא רק בעל הבית צריך לעשות הדלקה בפני עצמו אלא כל אחד ואחד מבני הבית, ומוכח שנידון רב שר שלום גאון אינו מדין מהדרין, אלא דין בפני עצמו שעדיף טפי להדליק בפתח ביתו באופן פרטי ולא הדלקה כללית בפתח החצר.

האם השתתפות בפריטי מועילה גם בשני בעלי בית הדרים בבית אחד

ו. ועיין בה"ל ד"ה עמו שהביא שהפמ"ג נסתפק אם שיתוף זה מהני דוקא באורח, או בכל שני בעה"ב הדרים בחדר אחד ואין סומכין וכ"א אוכל משלו מהני שיתוף. והביא דחולקין בזה הלבוש והפר"ח, והפר"ח ס"ל דכל אחד צריך להדליק, וסיים הבה"ל שבשבולי הלקט משמע שכיון שדרים בבית אחד מהני שיתוף. ועיין בטור סי' תרע"ז שמביא בשם שר שלום גאון שמהני שיתוף אף בב' דיורים המדליקין בפתח החצר והיינו דס"ל דשיתוף זוהי עצה נוספת לקיים את עיקר דין ההדלקה ולא דוקא באורח הדר בבית בעה"ב דאז יש סברא טפי לומר דכיון שישן אצל בעה"ב הרי הוא שייך עמו, וע"ז מהני שיתוף בפרוטה, אלא חזינו דאף שני בני אדם שאין להם שום ענין של טפלות מ"מ יכול אחד להדליק והשאר משתתפין עמו.

הדלקה של בחורי ישיבה

ז. הנה מצוי מאד בהרבה מהישיבות שמקום ההדלקה הוא בפתח הפנימיה [דראשי הישיבה מתנגדים להדלקה בחדרים מחשש שריפה וכו'] ואין מקום לכל בני הישיבה להדליק, ומשתתפים הבחורים בפריטי ואחד מדליק עבור כולם. ולפי הנ"ל נראה דכיון שבחורי ישיבה אין הם טפלים אל המדליק אלא כל אחד מהבחורים חולק חשיבות לעצמו נמצא שהשתתפות בפריטי מהניא בהו לפי הרב שר שלום גאון והשבלי לקט ודלא כפר"ח, ואין לומר דכיון שכולם אוכלים מפת אחד נחשבים הם כמשפחה אחת שאחד מדליק עבור כולם, דלא מצינו טפלות בכה"ג אלא רק באורח אצל בעה"ב דכיון שהאורח הוא עראי ובעה"ב קבוע אז האורח נטפל לבעה"ב, אבל כששני המשתתפים דינם שווה לכאור' דינם כב' בעה"ב שדרים בבית אחד. ולפי הנ"ל נראה שמקיימים בזה לרוב הפוסקים דין הדלקה כמהדרין ואין הם מגרעין כלל מהידורו של בעל הבית, אלא שמפסידים בזה את ההידור להדליק בעצמם כדברי רב שר שלום גאון.